

Lapsen huoltoa koskeva riita ja lapsen etu

*Eron jälkeen(kin) jaettu vanhemmuus
11.2.2015*

Kirsti Kurki-Suonio

pääesittelijä / lapsen oikeudet; dos./ HY

Lapsen etu oikeusperiaatteena

- Tulkintaperiaate vaikuttaa kaikkeen lapsia koskevaan päätöksentekoon
- Lapsen huoltoa koskevan oikeuden johtavana periaatteena 1970-luvulta alkaen (KKO 1978 II 80), erit. lapsenhuoltolain jälkeen 1984 alk.
- lapsioikeuden tärkeimpänä periaatteena lapsen oikeuksien sopimuksen voimaantultua 1991 alk.
- yksilöllinen lapsen etu

Lapsen etu lapsen huoltoa koskevan asian ratkaisukriteerinä

- lapsen edun sisältö määräytyy vanhemmuutta koskevien kulttuuristen tekijöiden kautta
- voidaan tarkastella nk. ihanneratkaisujen avulla: äidin hoiva; psykologinen vanhempi; yhteishuolto
- ihanteen muutokseen vaikuttaa
 - käsitys parisuhteesta ja erosta
 - käsitys sukupuolirooleista
 - asiantuntijoiden käsitys lapselle parhaasta ratkaisusta

Ihanteena yhteishuolto

- lapsi tarvitsee kumpaakin vanhempansa ja hyötyy myönteisten suhteiden ylläpidosta molempiin
- yhteishuolto oikeudellisena ratkaisuna tukee vanhemmuuden jatkumista
- Suomessa ns. oikeudellinen yhteishuolto; yhteinen päätöksenteko + tapaamisoikeus
- vuoroittainen asuminen (yleistymässä)
- ”yhteishuoltoon vaikka väkisin”

Mitä haittaa yhteishuollosta?

- lapset ovat yksilöitä; **lapsen etu on yksilöllinen**
- oikeudelliset ratkaisut eivät vaikuta lapsen hyvinvointiin
- myönteiset suhteet kumpaankin vanhempaan edistävät lapsen hyvinvointia
- vanhempien väliset konfliktit ovat riski lapsen hyvinvoinnille
- yhteishuolto voi pahentaa konflikteja
- ratkaisuna mahd. yksilöllisesti räätälöidyt työnjakoyhteishuollot; oikeus tietojen saamiseen

Sovinnollisuudella lapsen etua

- sovintojen suosiminen
- sopimus huollosta ja tapaamisoikeudesta lastenvalvojan luona
- perheasioiden sovittelu
- asiantuntija-avusteinen tuomioistuinsovittelu (ns. Follo - sovittelu)
- sovinnot riitaisissa huolto-oikeudenkäynneissä
- sovittelu täytäntöönpanossa

Sovintojen ongelmia

- osapuolten epätasapaino
- mitä sovittiin? epäselvyys tuloksesta
- mitä lapsi halusi? epäselvyys lapsen mielipiteestä
- väärät edellytykset
- olosuhteet muuttuvat
- jne. luottamuksen puutetta on vaikea korjata

Syrjitäänkö isiä?

- jos vanhempi on tyytymätön kohteluunsa, taustalla on yleensä aina kokemus epätasapuolisesta kohtelusta - sukupuolesta riippumatta / vaikea osoittaa
- isät tilastoissa
 - tuomioistuinratkaisut suosivat jonkin verran äitejä
 - sopimukset useimmiten äitien ”hyväksi” - syy??
 - äitiyden / isyyden merkitys vanhemmuuden kulttuurissa; kulttuurin muutos

Kiitos!